

Aan de informateur, de weledelzeergeleerde heer dr. G. Zalm
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Doorn, 25 september 2017

Betreft: Checklist voor het nieuwe Kabinet

Geachte heer Zalm,

U heeft van ons bijdragen mogen ontvangen met betrekking tot de gewenste Governance ontwikkelingen en de positie van de DGA (Directeur Groot Aandeelhouder) in het toekomstige, Nederlandse perspectief.

Parallel aan deze meningsvorming heeft er een raadpleging onder onze leden plaatsgevonden waarin de gewenste Kabinetsagenda voor de komende vier jaar centraal stond. Deze online dialoog is op Prinsjesdag afgesloten met een sessie met een groot aantal leden waarin de prioriteiten voor de agenda zijn bepaald.

Wij zijn ons ervan bewust dat de resultante geen onderdeel meer kan zijn voor de vast te stellen agenda van het nieuwe kabinet, maar zouden het op prijs stellen als de onderstaande prioriteitenagenda wordt gehanteerd als checklist voor de vastgelegde resultaten. Wat mogelijk kan leiden tot bijstelling ervan.

De gewenste agenda kan worden gekenmerkt onder de titel "**Duurzame Innovatie**". Beide woorden staan zowel op zichzelf als in onderling verband centraal in de gemaakte keuzen.

'Duurzaam', omdat we een sterkere nadruk zouden willen hebben op de langere termijn, vanuit het gevoel dat de normaliter gehanteerde politieke termijnen zich niet verhouden tot het belang van duurzame resultaten. Die gaan nu eenmaal over de welbekende 4 jaar heen.

Maar ook 'duurzaam' in de vorm van 'bewust', rekening houdend met de ecologische, economische en sociale effecten die bijdragen aan een duurzaam resultaat, waarbij ook onze kinderen trots zullen zijn op de geleverde inspanningen van nu.

'Innovatie', omdat er een sterke behoefte is om vernieuwingen op vele vlakken te realiseren. Dit als antwoord op de snelle veranderingen in onze omgeving, maar vooral ook om Nederland in staat te stellen voor te blijven en onze welvaart en welzijn op het constant hoge niveau te kunnen handhaven.

De volgende prioriteiten zijn onzes inziens van belang:

- Duurzaamheid moet een 'handelsmerk' worden van Nederland. Net als Nederland Waterland, waar duurzame oplossingen eveneens centraal staan, zou Nederland qua duurzaamheidsinitiatieven een Gidsland moeten worden.

- 'Duurzaamheid' vertaalt zich, naast een principiële uitdaging, makkelijk in anticiperende initiatieven voor onze aardgasuitdaging. Het letterlijk en figuurlijk 'opdrogen' van onze aardgasbaten nopen tot een versnelde energietransitie, waarbij we onafhankelijk worden van (externe) disrupties. Dat dat in lijn moet lopen met de wens om de (onevenredige) belasting van ons klimaat te reduceren en circulaire toepassingen te stimuleren, spreekt voor zich.

Dat geldt bijvoorbeeld ook voor een meer bio-vriendelijke landbouw. Groningen verdient het overigens om juist leidend te worden bij dergelijke ontwikkelingen. De vestiging van een Duurzaamheidskenniscentrum daar ligt voor de hand.

- 'Duurzaam' zou echter ook synoniem moeten staan met de aanpak van sociale uitdagingen, zoals de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. We constateren dat de aarzelingen om ouderen in te zetten op de arbeidsmarkt, ondanks hun bewezen kennis en ervaring, die inzetbaarheid onevenredig benadelen. Naarmate de pensioenleeftijd onvermijdelijk gaat stijgen zal die uitdaging groter worden als we op de negatieve denklijn doorgaan. Een veel positievere benadering, met een annex instrumentarium, moet een duurzame inzet van ouderen verzekeren.

- De 'duurzaamheid' van ons belastingstelsel aanpassen aan de 'schreeuw' naar vereenvoudiging zien wij eveneens als prioriteit. We zijn nu kennelijk al zo ver dat de systemen van de belastingdienst de vele aanpassingen niet meer kunnen verwerken. Het is meer dan hoog tijd om de hervormingen naar een sterke vereenvoudiging snel door te zetten. De voorstellen die er al vele jaren liggen hebben hun waarde nog steeds en kunnen een versnelde basis vormen voor die aanpassingen.

- Er bestaat ook sterke behoefte aan een visie op de nieuwe economie. Juist dat voor Nederland belangrijke toekomstperspectief kan duurzame oplossingen voeden. De digitalisering, veelal in combinatie met technologisch geavanceerde vernieuwingen, komt razendsnel op ons af. We dreigen geconfronteerd te worden met een remmende voorsprong die in een achterstand kan omslaan. Nederland mag dan een knooppunt zijn qua digitale communicatie en relatief veel internettoegang bieden, dat garandeert geenszins dat we die voorsprong ook kunnen handhaven. De stimulering van digitale en technologische ontwikkelingen gaan veel verder dan een gevestigd 'Industriebeleid'. De effecten van cyber security alleen al vragen om een meer fundamentele aanpak, waarin ook onderwijs en arbeidsmarkt een aanmerkelijke rol hebben.

- Onderwijs en het eraan gekoppelde onderzoek vormt wat ons betreft de sleutel tot een blijvend duurzame toekomst. Daarbij is laagdrempelige, en liefst vrije toegang tot (off-en online) onderwijs een must. Blijvend investeren in betere, up to date, onderwijsvormen zal de toegankelijkheid, maar vooral ook de effectiviteit van onderwijs bevorderen. Naast basis scholing, waarbij de praktijk het uitgangspunt moet zijn, moet iedereen zich realiseren dat life time learning een vereiste is in een tijd van Chance & Change (kansen pakken en veranderen). Juist daar zal er alles aan gedaan moeten worden om omscholing en bijscholing een (persoonlijke) constante te laten zijn. Dat vraagt om onderwijsvormen die het beste aansluiten bij elke individuele vraag, zodat het individuele veranderingsvermogen wordt vergroot. Onderzoek brengt ons daarbij verder. Het bevorderen van alle vormen van duurzaamheid vindt zijn oorsprong in onderzoek. En juist nu is fundamenteel onderzoek, en het bevorderen daarvan, naar de mogelijkheden van overmorgen belangrijker dan ooit. Met een open oog en oor voor onverwachte spin off's. Het spreekt vanzelf dat een actieve koppeling met het bedrijfsleven met en in onderwijs en onderzoek tot een betere vertaalslag naar die praktijk leidt. Dat vraagt ook om een actieve betrokkenheid van de kennis en kunde uit het bedrijfsleven met en in het onderwijs.

- Het heeft ons bevreemd dat het woord 'innovatie' in de Troonrede ontbrak. Dat is des te opvallender omdat we als Nederland, voor onze toekomst, vrijwel geheel afhankelijk zijn van innovatie. Voor de uitdagingen die er liggen bij het onderwijs, het welzijn, de gezondheid, het werken en het wonen zullen we snellere en betere antwoorden vinden als we een maximale nadruk leggen op innovatie. Het liefst een preventieve innovatie, die zich richt op de uitdagingen van overmorgen, naast die van nu. Op die manier vindt Nederland ook daar een internationaal speerpunt dat tot duurzame economische stimulansen kan leiden.

Het bundelen, maar vooral ook ontsluiten van kennis en het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven onderling, net als tussen bedrijven en onderwijs, zal daarin een belangrijke sleutel zijn. Borging op Kabinetsniveau, in de vorm van een speciale Minister van Innovatie, zou niet alleen de zichtbaarheid van de prioriteit bevorderen, maar ook een constante impuls geven bij het waarmaken van de ambitie die iedereen wel voelt, maar nalaat in te vullen.

Bovenstaand prioriteitenlijstje kan alleen gestalte krijgen als er een optimale samenwerking tot stand komt, boven elk persoonlijk en/of partijbelang verheven. We doelen daarmee op WIJ(s)heid: de optelsom van onbaatzuchtige samenwerking op basis van de individuele kennis en inzichten die gezamenlijk een ongeëvenaarde wijsheid opleveren. Alleen als 'Samen' met een Hoofdletter wordt geschreven zijn we in staat de duurzame antwoorden te vinden die we zoeken.

Dat de basis daarvoor 'Vertrouwen' moet zijn lijkt vanzelfsprekend, maar is het in de praktijk kennelijk niet, getuige de vele negatief getinte regels die gelden. Ons niet aflatende pleidooi voor het omarmen van vertrouwen als basis voor samenwerking en het bereiken van duurzame resultaten is onverkort van kracht. We doen een beroep op u en de coalitiepartners om dit keerpunt van wantrouwen naar vertrouwen inzet te maken van de komende kabinetsperiode.

We mogen als Nederland trots zijn op wat we met elkaar, als sociaal verband, tot nog toe hebben bereikt. Dat dat nog niet heeft geleid tot een cultuur van 'Trots zijn op Nederland' vindt ongetwijfeld zijn oorsprong in onze Calvinistisch getinte roots. Roots, en een sociale verbintenis daarmee, hebben ons ontegenzeggelijk veel gebracht. De Kracht van Samen, en een daaraan gekoppelde identiteit, vraagt er echter ook om als gemeenschap, samen, successen te vieren en daar inspiratie uit te halen. Aandacht voor onze gezamenlijke 'Welzijn' (Purpose), in evenwicht met 'Welvaart' (Purse), moet wat ons betreft als rode draad door de (politieke en maatschappelijke) spanningen heen lopen.

Visie geeft richting aan het Samen, maar ook aan de Toekomst. Dat zal niet in wazige termen zijn, maar in concrete beelden. Visie is voor ons dan ook 'DOEN'. Deze tijd vraagt om een inspirerende stip aan de horizon gecombineerd met een slagkracht en daadkracht om die visie te realiseren. We weten als verantwoordelijke directeuren en commissarissen als geen ander dat de vele uitdagingen en voorwaarden de weg ernaar toe geen rechte lijn maken. We weten ook dat de gemaakte stip constant in beweging is. Juist dan zijn DOEN en LEREN onlosmakelijk met elkaar verbonden, waarbij SAMEN de veiligheid biedt die veranderingsbereidheid en veranderingsvermogen maximaliseren.

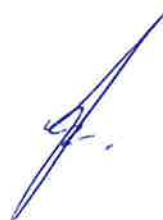
Wij hopen dat bovenstaande de formerende partijen kan inspireren de komende vier jaar als een basis te zien voor, minimaal, de komende 30 jaar. Als NCD collega's zijn we bereid daar onze bijdrage aan te leveren. In onze organisaties, maar ook daarbuiten. Wij zijn dan ook graag bereid bovenstaande nader toe te lichten en onze bijdrage te leveren bij de verdere uitwerking.

U veel succes wensend bij de afronding van uw opdracht,

Met de meeste hoogachting,

Ron Steenkuij
Voorzitter NCD

Gerard van Vliet
Directeur NCD